

lm

LUTHERSK MISSION

med håb

Fokus på kirkeligt samarbejde

Vejledning; Luthersk Mission og kirkeligt samarbejde

En vejledning fra Luthersk Missions Læreråd

Vejledning; Luthersk Mission og kirkeligt samarbejde

Udgivet af Luthersk Mission, marts 2011

Design Chr Rahbek Olsen / Sara Holm

Tryk Arco Grafisk A/S

Indhold

- 03** Luthersk Mission og kirkeligt samarbejde
- en vejledning fra LM's Læreråd.
- 15** Tillæg 1: "Lutherske pejlemærker i mødet med andre kristne"
- 20** Tillæg 2: "Aktuelle udviklingstræk i den evangelikale bevægelse"

Luthersk Mission og kirkeligt samarbejde

- en vejledning fra LM's Læreråd

Med denne vejledning vil vi gerne redegøre for vores forståelse af Luthersk Missions (LM) tænkning og rolle i kirkeligt samarbejde. Vi vil gerne give nogle anbefalinger til LM's kredse og frimenigheder om, hvordan vi ønsker, at der bliver handlet af LM i specielt tværkirkelige spørgsmål.

Det er naturligvis ikke muligt at tage højde for alle tænkelige og utænkelige situationer, men vi ønsker at give nogle pejlemærker at navigere efter.

De konkrete spørgsmål, vi i praksis støder på, er af mange slags:

Kan vi gå ind i fælleskirkelige fremstød? I givet fald: Hvilke og efter hvilke spilleregler?

Kan og bør vi i nogle situationer markere offentligt, at vi har fælles holdninger med kristne af anden bekendelse i forskellige spørgsmål?

Hvordan kan vi på en god måde modtage inspiration fra andre kirkesamfund?

Hvordan vejleder vi vores folk, når de ønsker at deltage i tværkirkelige arrangementer eller at komme på besøg i menigheder med en anden bekendelse?

Undertiden kan vi også støde på dybere anfægtelser: Hvordan kan vi vide, at vi har ret og de andre uret?

Denne vejledning; i højere grad en *udrustningsstrategi* end en *beskyttelsesstrategi*.

Vi er optaget af at komme i dialog med lokale ledere – og almindelige LM'ere – i både børne- ungdoms- og voksenarbejde om alt dette.

Vi må også sammen overveje, hvordan vi kommunikerer om det på en ordentlig måde, både internt i LM og til vores kristne søskende i andre trossamfund.

Det er vigtigt for os, at LM's åndelig linje ikke bare bliver en partilinje, der skal følges, men at LM'erne bliver udrustet til selv at kunne vurdere og manøvrere i en mangfoldig og på lange strækninger forvirret kirkelig verden. Hvis mennesker ikke kommer til at elske den lutherske bekendelse – og elske vores medkristne med en anden bekendelse – så bliver vores markeringer meget let usunde, hovmodige og ufrugtbare. Eller lige så slemt: Vi tør ikke markere noget, og Guds folk bliver af den grund forvirrede og går glip af både vigtig trøst og bibelsk orienteringsevne.

Vi anerkender også, at dette arbejde i nogen grad sker på nye vilkår: Det er i dag ikke muligt - eller for den sags skyld ønskeligt - for missionsfolk at leve et liv fuldstændig isoleret fra andre kristne. Folk rejser meget og færdes i forskelligartede miljøer og støder på den måde ind i kristne med anden bekendelse i langt større tal end tidligere. Vi vil med denne vejledning derfor også i højere grad satse på en *udrustningsstrategi* end på en *beskyttelsesstrategi*.

Hvad er problemet?

Sagt kort: Kristenheden er splittet, og det er en ulykke!

På den ene side er Jesu Kristi kirke mere end de lutherske og reformerte, for "enhver, der påkalder Herrens navn skal frelses" (Rom 10,13).

På den anden side tror vi ikke, at Guds sandhed er mange forskellige sandheder. Hvis vi mennesker forstod Guds undervisning af os i Bibelen på samme måde, så var kristenheten ét i bekendelse og lære. Det betyder ikke, at vi forestiller os, at kirken på alle steder og i alle kulturer så bare ville være ens. Denne Guds ene sandhed kan nemlig udfoldes på mange måder i forskellige kulturer og tidsaldre.

Men hvis den grundlæggende enhed i lære og forkyndelse havde været til stede, så kunne vi sagtens leve med, at skikke, traditioner og arbejdsformer var meget forskellige fra sted til sted og fra tid til tid. Det er den forståelse, der ligger bag den lutherske bekendelses

.....

karakteristiske kombination af fasthed og åbenhed: *”Til kirkens sande enhed er det tilstrækkeligt at stemme overens om evangeliets lære og sakramenternes forvaltning, og det er ikke nødvendigt overalt at have de samme menneskelige overleveringer eller kirkeskikke eller ceremonier ...”* (Den augsburgske Bekendelse, artikel 7).

Hvordan viser denne splittelse sig?

Hvis vi maler med meget bred pensel – og i denne fremstilling nøjes med den del af kristenheden, der udspringer af reformationen - så går kristenhedens splittelse på kryds og tværs. Og det er lige præcis det, der gør problemet så kompliceret:

Kirkesamfund		
Zwinglyanske: Baptister, pinsefolk mv. (Senere følger arminiansk indflydelse.)	Reformerte	Evangelisk-lutherske
Liberale	Liberale	Liberale
Bibeltro/evangelikale	Bibeltro/evangelikale	Bibeltro/evangelikale
Økumeniske	Økumeniske	Økumeniske
Politiske	Politiske	Politiske

På reformationstiden gik den evangeliske kristenhed i flere dele. Der opstod forskellige kirkesamfund, og det handler bl.a. om

- evangelisk-lutherske kirker (først og fremmest i Tyskland og Skandinavien)
- reformerte kirker påvirket af Jean Calvin (især i Holland)
- en anglikansk kirke (i England)
- en række frikirker stærkt påvirket af den schweiziske reformator Zwingli (i praksis pinsekirker og baptistkirker).

Se virkeligheden i øjnene; Vi bliver nødt til at vælge forskellige udgaver af problematiske skøn og afgørelser.

I århundrederne efter blev disse kirkesamfund delt internt (se de vandrette streger i skemaet). Resultatet blev, at vi på en række vigtige områder er mere i familie med mennesker fra andre kirkesamfund end vores eget. Det gælder især dem, vi er på linje med i bibelsyn og i vækkelsessyn. Vi føler os i familie med dem, både når vi kæmper mod bibelkritik, og når vi er optaget af at drive mission og kalde mennesker til personlig tro og efterfølgelse af Jesus. På samme måde kan liberale lutheranere føle sig mere i familie med liberale reformerte end med os, selv om vi, teknisk set, er i kirke med dem og på en række vigtige områder deler tro og lære med dem - fx dåbssyn og nadverforståelse. De senere år har vi ydermere oplevet en tendens, som øger uoverskueligheden: Blandt frikirker sker der fusionering af kirkesamfund med deraf følgende profilændring i den enkelte kirke.

Denne komplicerede situation gør, at de forsvarlige løsninger ikke altid er helt konsekvente. Eller at, hvis man gør noget helt konsekvent, så er der et stykke af virkeligheden, man afskærer sig fra.

Man kan være konsekvent ved kun at søge inspiration fra bibeltro, evangelisk-lutherske kristne. Så bliver éns verden meget lille.

Man kan også vælge at være konsekvent tværkirkelig og have fuldt menighedsfællesskab med alle bibeltro/evangelikale, uanset hvilket kirkesamfund de tilhører, og hvilken lære de har om dåb, nadver, den frie vilje mv. I så fald er der vigtige punkter i den kristne tro, som man må vælge enten at være tavs om eller internt i menigheden give meget forskellig vejledning om.

Med andre ord: Hvis vi vil se virkeligheden i øjnene, bliver vi nødt til at vælge forskellige udgaver af problematiske skøn og afgørelser, der berettiget kan modsiges. Men det skal ikke afholde os fra at gøre arbejdet.

Det gør det yderligere vanskeligt, at begreberne bibeltro og evangelikale ikke er så tydelige størrelser, som de var for bare 30 år siden.

- en del evangelikale lærer nu annihilation (de fortabtes evige udslættelse i modsætning til et evigt helvede som i læren om "den dobbelte udgang")

- generel postmoderne påvirkning
- (moderat) bibelkritik
- gudsbilledet er i forandring
- højreorienterede politiske og evangelikale grupperinger (især i USA) har haft stor fremgang
- et broget fænomen som emergent church har evangelikalt udgangspunkt
- moderne management fylder betydeligt i tankegangen hos en del kirkevækstfolk
- de karismatiske grupper fylder en stadig større del af landskabet
- lovsangsbølgen breder sig enormt i næsten alle miljøer og udviser let bekendelsesmæssige særpræg
- etc. etc.

Alt dette har gjort landskabet meget vanskeligere at manøvrere i end for en generation siden og betyder kort sagt, at en række af de problemer, vi traditionelt har forbundet med den brede folkekirke og liberale teologiske strømninger, i disse år også opleves i evangelikale miljøer. Kun hvis vi gør os dette klart, kan vi manøvrere i nutiden. (Til uddybning af dette, se tillæg 2: "Aktuelle udviklingstræk i den evangelikale bevægelse")

Hvorfor er tværkirkeligt fællesskab frugtbart?

Nogle hovedpunkter:

- Vi har brug for – i hvert fald engang imellem – at opleve et større kristent fællesskab og at mærke, at vi er en del af en verdensospændende kristenhed. De temaer, der binder os sammen med evangelikale kristne fra andre kirkesamfund, vejer meget tungt i deres og vores tro og praksis: bibelsyn, mission, ønsket om vækkelse, helligt liv, personlig tro etc.
- Det er forfriskende i bibellæsningen at møde andre bibeltro kristnes udlægninger. De minder os ofte om blinde vinkler i vores teologi. De fleste af de virkelig betydelige forkyndere og teologer i den bibeltro verden i dag er ikke lutherske.
- For evangeliets skyld og vores egen modtagelse af det. Apostlen Paulus taler om, at det er *sammen med alle de hellige* vi skal fatte højden, længden, bredden og dybden (Ef 3,18).
- Den reformerte verden er ofte mere praksisorienteret og jordnær, end vi lutherske er,

- så vi lærer meget af dem på praktiske felter.
- Vi skal ikke undervurdere, at de andre har brug for os. Det kan faktisk være en befrielse for en pinseven, en metodist eller en baptist at høre det frie evangelium med luthersk betoning. På det punkt trænger vi til at komme af med noget beskedenhed.
 - Der er et berettiget behov for, at kirkens enhed kommer synligt til udtryk, så langt som det overhovedet er muligt i troskab mod sandheden. Vi har selv brug for at vise kærlighed til andre troende. Og vi har et behov for manifestationer af fællesskab med andre mennesker, der bekender troen på Jesus. Samtidig spiller det uden tvivl en rolle for kirkens vidnesbyrd for verden, at vi viser andre kristne kærlighed. Denne kærlighed behøver ikke at vise sig i egentligt samarbejde, men kan vise sig i viljen til at lytte til hinanden, praktisk hjælp og i, at vi kan bede sammen etc.

Hvorfor er tværkirkeligt fællesskab problematisk?

Nogle hovedpunkter:

- Vi kan ikke være ligeglade med læren, for det er den, der er bærer af selve evangeliet. Det er pointen i den stærke betoning af den sunde læres betydning, som vi møder i Det nye Testamente (Rom 6,17; 2 Tim 1,13; 2,1; Hebr 13,9). Gang på gang understreges det, at for at nåden og evangeliet kan stå klart, må vi holde fast ved den sunde lære. I det lys bliver de næste punkter vigtige.
- Vi har forskellig nådemiddelforståelse: På grund af forskelle, især i forståelser af dåb og nadver, vil vi vejlede nye kristne meget forskelligt.
- Hos mange i frikirkerne er der en forståelse af den frie vilje og omvendelsen, som i praksis kan blive til et samarbejde mellem Gud og os og dermed en nedtoning af, at frelsen alene er Guds gerning.
- Især i forståelsen af helliggørelsen er der endog meget store forskelle på, hvilken rolle vi lader loven spille. Mens formaningsforkyndelsen i nogle lutherske sammenhænge har stået svagt, bliver megen reformert tale om det kristne liv og evangelisation ofte temmelig lovisk.
- Mange reformerte skelner ikke – som vi – mellem åndeligt og verdsligt. Nogle gange er det meget inspirerende at blive gjort opmærksom på, at *“if God isn’t Lord of all, he isn’t Lord at all”* (Hvis Gud ikke er Herre over alt, er han overhovedet ikke Herre),

På bundlinjen; Det handler om forståelsen af, hvad Jesus betyder for os.

men ofte fører det til en sammenblanding af politik og kristendom, som er besværlig og undertiden farlig.

På bundlinjen handler det om forståelsen af, hvad Jesus betyder for os. Vi finder ikke altid det fokus på Jesu gerning for os, som de bibelske skrifter har. Og når det går tabt, går noget afgørende tabt.

(Til uddybning af dette punkt se tillæg 1: "Lutherske pejlemærker i mødet med andre kristne".)

Hovedlinjen i tværkirkeligt samarbejde

Hovedlinjen i den praksis, vi tilråder, er, at vi i forhold til ikke-lutherske frikirker siger ...

Ja til inspirations- og bønssfællesskab og lejlighedsvis til fælles holdningsmærker. Ligeledes skal vi være opmærksomme på diakonale behov både hos medkristne og hos andre mennesker. I det hele taget bør vi måske være mere opmærksomme på diakonale behov, som vi bedst kommer i møde i fællesskab med andre kristne. Arbejdet i fx bevægelsen "Åbne Døre", som nogle LM'ere har engageret sig i, kan forstås i dette lys.

Vi har ofte betonet, at inspirationsfællesskabet især skulle være på lederplan. Vi tror, at vi i lyset af en udrustningsstrategi skal være opmærksomme på at gøre dette bredere, sådan at vi gerne tager bevidste menige og unge med og går i dialog med dem om de indtryk, vi modtager.

Inspirationsfællesskabet har lejlighedsvis betydet, at vi har været åbne over for at bruge foredragsholdere/seminarholdere fra andre kirkesamfund der, hvor vi finder deres undervisning og forkyndelse bibelsk sund. Den praksis anbefaler vi også, at vi fortsætter med omtanke.

Bønssfællesskabet udmønter sig i praksis mange steder i den årlige bedeuge i regi af "Evangelisk Alliance". Vi tilskynder til, at dette fortsætter, og måske også, at vi udvikler det, så formen bliver mere tidssvarende. Der vil i forbindelse med disse bedeuget opstå situationer, hvor forskellene mellem os bliver tydelige. Det kan både handle om bedelisterne i den udsendte folder og om det, der bliver

sagt i de lokale forsamlinger. Vi må være opmærksomme på dette og gå i samtale med vores folk om det.

I 1970'erne var der fx forskellige fælles markeringer i abortspørgsmålet og i forbindelse med frigivelsen af pornografi. Vi bør måske være opmærksomme på, at denne skik med fordel kan bruges igen både i spørgsmål af etisk art og i spørgsmål om religionsfrihed.

Når det handler om LM-forkyndere og LM-lederes gæsteoptræden i frikirkelige miljøer og modsat, kan ovenstående også bruges som pejlemærker: Vi vil ikke indgå i egentligt forkynder- og gudstjenestefællesskab, men gerne ved Evangelisk Alliances bedeuger, ved inspirationssamlinger og seminarer, hvor vores folk har særlige bidrag.

Nej til egentligt menigheds- og forkyndelsesfællesskab. Vi er overbevist om, at egentligt forkyndelses- og menighedsfællesskab vil føre til et af to:

Enten at vi i menighederne får mange tabuer. Nemlig åndelige emner, som vi ikke får talt om, fordi vi er uenige: Dåb, nadver, forståelsen af menneskets syndighed mv.

Eller at der gives så modstridende undervisning, at mennesker bliver forvirrede. Især for nye kristne og kristne, som ikke er så grundigt rodfæstede, kan dette være risikabelt.

I praksis har vi lejlighedsvis fraveget denne linje i LM i forbindelse med evangeliserende fremstød. Det gælder ved evangelisterne Billy Grahams og Louis Palaus kampagner i 1965, 1970 og 1988, ved Fodspor 2007-kampagnen i København og ved den engelske evangelist Tony Anthonys besøg i Danmark i 2009.

Forudsætningen for dette har i alle tilfælde været, dels at der var tale om en forkynder, som vi skønnede ikke ligger meget langt fra os i sin evangeliserende forkyndelse, og dels at det ikke førte til fælles menighedsopklæring for de nye, der kom med.

Det er vores erfaring, at det især er i menighedsundervisningen og –forkyndel-

sen, at problemerne i tværkirkeligt samarbejde kommer til syne. Vi er indstillet på lejlighedsvis stadig at give plads til den slags arrangementer. Ikke mindst i lyset af at vi selv har et underskud af evangeliserende forkyndere, og at evangelisering generelt ikke er vores stærkeste side.

Fællesskab i folkekirken

Som det fremgår af skemaet side 5, har vi også dybtgående og alvorlige uenigheder med folk inden for folkekirken. På nogle punkter alvorligere end de uenigheder, vi har med folk fra frikirkemiljøer.

Her skal blot i korthed peges på, at den samme ledetråd, som ovenfor er nævnt under overskrifterne **"Ja"** og **"Nej"**, kan anvendes her. Altså ja til fælles bøn og inspiration bredt, men nej til egentligt forkyndelses- og menighedsfællesskab, som vi bør forbeholde til menigheder og forkyndere, hvor vi grundlæggende er på linje i spørgsmålene om frelsens grund og vej.

Det har op igennem det 20. århundrede været et hovedprincip for bibeltro vækkelsesfolks forbliven i de store brede folkekirker, at vi normalt ikke deltog i gudstjenester sammen med teologisk liberale præster. Man gjorde undtagelser ved det, der er blevet kaldt "embedsmæssigt minimum" – nemlig ordinationsgudstjenester, præsteindsættelser, kirkeindvielser, jubilæer mv. Dette hovedprincip er kommet under stadig større pres de senere år. Men vi finder det vigtigt at fastholde det pga. de nytestamentlige formaninger om at holde sig fra vranglærere.

I praksis betyder det, at LM's forkyndere kan optræde som debatdeltagere og foredragsholdere i mange folkekirkelige sammenhænge, men forkyndelsesfællesskab ved møder og gudstjenester bør vi gå ind i med større forsigtighed. I lyset af den stadig større læremæssige forvirring i folkekirken bliver det desto vigtigere at undervise og samtale om, hvilke samarbejdsrelationer der er forsvarlige, og at vi også siger fra over for falsk forkyndelse. Vi skal undgå berøringsangst, som blot fører til, at der opstår lokale tabuer.

Samarbejdets grænse

Både i det folkekirkelige og det frikirkelige miljø skal vi være opmærksomme på, at der

.....

kan optræde fænomener, hvor der i forkyndelse og praksis slet ikke mere er tale om kristendom. I det frikirkelige felt kan der fx være tale om fremgangsteologi/herlighedsteologi – i det folkekirkelige miljø fx fornægtelse af opstandelsen eller Jesu guddommelighed. Her bør vi i særlig grad være opmærksomme på de bibelske formaninger om at holde os fra vranglæren (Rom 16,17).

Hvad betyder udrustningsstrategi i praksis?

I indledningen til denne vejledning sagde vi, at vi tror mere på en udrustningsstrategi end på en beskyttelsesstrategi i mødet med den tværkirkelige udfordring. Med beskyttelsesstrategi mener vi, at vi i høj grad har rådgivet folk til at holde sig borte fra tværkirkelige miljøer. Hvis det nogensinde har været en mulig og frugtbar strategi, så er det næppe mere tilfældet. I hvert fald ikke i særlig høj grad. Det var måske praktisabelt, da folk ikke rejste så meget, før internettet, og da uddannelsesniveaue (herunder sprogkundska-berne) ikke var så stort, før de kristne friskoler, KFS og andre platforme, hvor man mødes i dag. Men nu færdes kristne med forskellige bekendelser ud og ind imellem hinanden i en grad, som gør beskyttelsesstrategien vanskelig at praktisere.

Dertil kommer, at vi specielt i vores tid generelt oplever en mindre lærebevidsthed og derfor også en større mangfoldighed af teologiske synspunkter i de forskellige kirkelige sammenhænge.

Derfor skylder vi også at gøre os nogle tanker om, hvordan den udrustning kan finde sted.

- Først og fremmest: Undervisning i bibelsk og luthersk kristentro må stå centralt i vores arbejde. Vel at mærke sådan at vi i praksis viser, at den undervisning, vi giver, er bibelsk mangfoldig og Jesus-centreret. Og sådan at vi viser, at den har betydning for troen og livet og skaber Jesusglæde. Det handler ikke om, at vi fastholder lutherske pointer, bare fordi Luther og vores tradition har sagt det. Vi må være optaget af at begrunde det, vi siger, og ikke bare aflevere det som "LM's mening". Det er med andre ord vigtigere at tale om sagen end konstant at nævne Luthers navn. Denne grundige undervisning vil ikke alene gøre os mere lærebevidste, den vil også gøre os mere trygge, så vi kan modtage inspiration fra andre uden frygt.
- Når vi kalder os Luthersk Mission – så må vi også være i pagt med den evangelisk

Specielt i vores tid; Vi oplever en større mangfoldighed af teologiske synspunkter.

lutherske læretradition. Og det arbejde, som sættes i værk, må også være forpligtet på samme lære-substans. Vores lutherske identitet må ikke bare være af navn, men af gavn! Det skal vi gøre for livets skyld. Denne undervisning kan ikke nøjes med at være positivt fremstillende, men må tydeligt og konkret sætte ord på det, vi siger nej til. Kun hvis denne dobbelthed er til stede, kan vi hjælpe mennesker til selv at bedømme lære og praksis. Når vi i de lutherske sammenhænge har været tydelige i lærespørgsmål, så hænger det sammen med, at læren kan defineres ud fra Skriften. Flere af brevene i NT er jo lærebrev (Romerbrevet, pastoralbrevne). Og derfor ser vi også, hvordan NT lægger afstand til folk, som afviger fra sandheden, fordi det nedbryder troen.

- Vi tror, det er nødvendigt, at dette sker i et klima af respekt for Guds ord. Hvis andre hensyn – til følelser og fornemmelser, til pragmatik og taktik – får forkørselsret, så vil vi ikke udruste vores folk til at manøvrere.
- Vi tror også, at det må ske i et miljø af respekt for mennesker. Derfor skal der være plads til dialog, så indvendinger, tvivl og spørgsmål kan komme frem i lyset. Denne respekt betyder også, at vi fremstiller andre kristnes synspunkter ordentligt, så de kan genkende sig selv.
- Derfor tror vi også, at det er vigtigt, at mennesker får lov til at være undervejs, i en erkendelsesproces og ikke straks stemples som afvigere eller i skred bort fra troen, fordi de ser anderledes på forskellige spørgsmål (jf. 1 Kor 13,10-12; Fil 3,15-16). Dette har først og fremmest betydning for det psykologiske klima, som samtaler om læremæssige spørgsmål føres i, for den måde, "afvigende" synspunkter omtales på, og for den tillid, vi viser mennesker, der er i tvivl på forskellige lærepunkter. I sagens natur kan der ikke lovgives om det, men lederne har et ansvar for at gå i forvejen med at vise respekt. Noget af dette kan gøres gennem medierne: Ved artikler i "Tro & Mission" og på hjemmesiden, ved undervisende bøger fra forlaget LogosMedia m.v. Men skal der kunne foregå en dialog, er det vigtigt, at det også sker i forsamlingerne, ved seminarer på lejre og stævner og i studiekredse. Og at ledere og forkyndere er tilgængelige for samtale og indvendinger i deres sociale omgang med folk.
- Traditionelt har vi ofte advaret menige LM'ere – og ikke mindst unge – mod at deltage i tværkirkelige arrangementer. Det kan der stadig være grund til at gøre i mange

tilfælde. Men måske vil en frugtbar fremgangsmåde fremover i en del tilfælde være, at ledere tager sammen med menige og unge til disse arrangementer og deltager i en samtale om, hvad der er godt og dårligt i det, vi møder.

- Ledernes ansvar er ikke mindre i en udrustningsstrategi. En leder skal fortsat forholde sig ledende og prøvende på de røster, som er i tiden. Det er stadig ledernes opgave at sortere og vurdere, så vi ikke åbner op for forførende lære! (ApG 20,28; Joh 21,15-18; Rom 16, 17-18; 2 Tim 3,9; Tit 3,10-11; 2 Joh 7-11).

Et vigtigt element i en udrustningsstrategi er at bevidstgøre folk om, både hvad vi kan lære af andre kristne, og hvor faremomenterne er.

Vi tror i øvrigt, at dette kun lader sig gøre, hvis vi som ledere og forkyndere jævnligt er i en kærlig og kritisk dialog med ledere og forkyndere fra de kirker og bevægelser, som vi på den ene side er uenige med, og hos hvem vi på den anden side mærker en fælles beken- delse til Jesus og en fælles respekt for Guds ord. Det er også nødvendigt for at fastholde os selv på, at splittelse og uenighed mellem kristne ikke er noget, vi bare skal stille os tilfreds med.

Denne dialog må foregå ud fra en ydmyghed over for Guds ord og vores kristne søskende, således at vi i fællesskab går til Guds ord og er villige til at opdage, at de andre har forstået noget i det ord, bedre end vi har. Med denne sidste markering er der så også givet en kommentar til den anfægtelse, som en del har i dette spørgsmål: "Hvorfra ved vi, at det er os, der har ret?" Nemlig: "Vi er rede til at lade os belære af alle, der med "Skriften og gode grunde" kan overbevise os.

Derfor tror vi, at platforme som Evangelisk Alliance og Lausanne-bevægelsen er vigtige for os. Men vi tror også, at vi lejlighedsvis skal være villige til at indbyde til samtaler med andre bevægelseres ledere og forkyndere - måske især når vi mærker, at vores folk har meget berøring med hinanden, ofte har konflikter, "stjæler" folk fra hinanden etc.

LM's Landsstyrelse og Læreråd må nødvendigvis have et særligt ansvar for, at denne dialog finder sted.

Tillæg 1

”Lutherske pejlemærker i mødet med andre kristne”

Det er ikke muligt at beskrive dette kort uden at foretage en del forenklinger, og vi er godt klar over, at vi her maler med den brede pensel og i højere grad beskriver de klassiske teologiske forskelle frem for at samle alle de nyeste fænomener op. Med disse forenklinger er der en risiko for at blive uretfærdig på forskellige punkter. Dette er ikke hensigten, og vi er villige til at lade os belære af medkristne af anden bekendelse, som læser dette og ikke finder sig genkendt.

Alligevel er det vigtigt at pege på, at når der kom flere forskellige kirkesamfund ud af reformationen, så lå der ikke bare historiske, kulturelle og personlige motiver bag. Der lå også nogle ret dybtgående forskelle i forståelsen af, hvad kristen tro og liv er. I det følgende vil vi beskrive dette i nogle hovedoverskrifter.

Det, der drev Luther

Det hjælper at få øje på, hvad det var for en lidenskab, der drev reformationen.

Martin Luther kæmpede for at finde en holdbar grund under sit liv, så han kunne have vished om at være Guds barn. Hans første kamp var altså ikke en ydre teologisk og kirkelig kamp med Romerkirken. Det var en indre kamp med Gud og samvittigheden. Hans ydre kamp udspringer af denne indre.

Han fandt den holdbare grund ved at lade *Skriften alene* være rettesnor. Det gjorde han i modsætning til den katolske sammenhæng, han kom fra – som regnede med to åbenbaringskilder: Skriften og traditionen.

Men han kom på det punkt efterhånden også i modsætning til de reformerte kirkesamfund, som i flere tilfælde begyndte at regne med direkte åbenbaring uden om Ordet.

Skriften alene blev for ham på den måde en krig på to fronter.

.....

Hans pointe var, at Gud Helligånd aldrig kan vejlede et menneske imod Skriftens ord! Helligånden fik fra begyndelsen til opgave at vejlede apostlene til hele sandheden om Kristi gerning og ord. (Se fx Joh 16,13-15). Derfor vil Helligånden aldrig sætte sig ud over Bibelens budskab fra Herren og apostlene.

Troen skal leve på Ordets grund. Ordet er kilden. Der finder vi det, som kan bære os gennem dagene og ind i en evighed i Guds herlighed. Ordets centrum er nemlig Kristus. I Ordet ligger alt det gemt, som jeg har brug for af trøst og styrke til livet med Gud. Søg ikke i de store oplevelser, men i Ordet, hvor Gud har lovet at komme til os!

Når han lod Skriften alene være rettesnor, så han, at *troen alene* gjorde ham ren i Guds øjne. Altså troen uden menneskelige gerninger eller præstationer. Heller ikke i form af en ret omvendelse, en dyb nok syndserkendelse, en stærk nok frelsesjubel, eller hvad vi kan stille op som kriterier.

Troen skulle holde sig til *nåden alene* og dermed søge hen til *Kristus alene*, som har vundet nåden til os.

Ved første øjekast vil det synes, som om vi er enige med de toneangivende frikirker om disse punkter. Men under overfladen viser det sig, at der er mere end nuancer til forskel.

En række mere konkrete uenigheder viser det. Disse uenigheder hænger sammen i et mønster på kryds og tværs. Men nu tager vi de vigtigste i mest naturlig rækkefølge.

Menneskesyn

Der er en mere eller mindre tydelig forskel i menneskesynet.

Kort sagt: Hvor omfattende en skade er der sket på os mennesker i syndefaldet?

Er vi skadet, så vi er fortabte af natur fra fødslen? Så vi ikke selv kan bidrage til frelsen?

Så vi ikke selv kan producere tro?

Vi lutherske vil sige: Ja, så omfattende er skaderne. Her vil vi i forskellige grader være uenige med vores trosfæller i frikirkerne.

Det bliver tydeligt ikke mindst i synet på barnets behov for frelse.

|||

Vejen er den samme; Mennesket må fødes på ny - af vand og Guds ånd.

Der er forskel på, om mennesket først er en synder, efter at det har vist tegn på ond vilje og bevidst har gjort forkerte ting - eller det er en synder af natur og har faldet boende i sit hjerte fra undfangelsen. Den første mulighed virker tiltrækkende, men Bibelen afslører desværre, at det er den sidste, der er sandheden om os, fx Rom 3,23 og Ef 2,1ff.

Det, der er født af kødet, er kød og kan ikke komme ind i Guds rige, jf. Joh 3,3-6. Mennesket må fødes på ny - af vand og Guds Ånd. Vejen er den samme for babyen og den voksne: dåb og tro på Jesus Kristus.

Dette kan i første omgang lyde som en negativ nyhed; men når man får øje på det, så ligger der en stor befrielse og venter omme bag ved: Hvis vi er totalt ødelagte af syndefaldet, så er det kun en total nåde, der kan redde os.

Så er vi fri for selv at præstere. Forståelsen af synden og af nåden hænger på denne måde tæt sammen.

Dåbssyn

Dette får også konsekvenser for dåbssynet. Det er ikke blot en diskussion om tidspunktet for dåb: Altså at vi døber babyer, og de andre døber voksne. Spørgsmålet er: Hvad sker der i dåben? Hvem er den aktive i dåben? Gud eller den, der bliver døbt?

Hvis man ser dåben som menneskets egen gerning, som et samarbejde mellem os og Gud eller evt. som et ydre tegn på, at man nu omvender sig, må man nødvendigvis nøjes med at døbe voksne eller teenagere.

Hvis man ser dåben som Guds gerning, hvor han rækker frelsens hele gave til et menneske, der af natur er totalt fortabt, så er det naturligt og rigtigt at døbe børn, og så må vi sige nej til gendåb. Se fx Joh 3,5; Ef 5,26; Tit 3,5 og 1 Pet.3,21.

Troen

Det har igen sammenhæng med forskelligt syn på, hvad tro er. En baptist kunne hævde, at de har troendes dåb i modsætning til os, som har barnedåb. Vi svarer, at vi også har troendes dåb.

For troens inderste væsen er hjertets modtagelse i afhængighed. Ikke først og fremmest en overbevisning eller beslutning. Det er derimod Guds gerning, at vi tror.

Der er forskel på, om troen først og fremmest er en beslutning, jeg tager - eller troen før

noget andet er Guds gave, hvor han skaber en indre afhængighed af Jesus og åbner mit hjerte for ham.

Begge dele hører med til troen - både det bevidste og det ubevidste. Men troen som Guds gerning og gave er det første, som barnet og den voksne har fælles.

Var troen først af alt min gerning, ville jeg jo kunne takke mig selv for den og prale af den. Vi har troendes dåb. Troen er nemlig ikke kun en bevidst afgørelse for Kristus, men først af alt afhængighed af Gud. Den tro kan babyen også eje. Ellers er der ingen, der kan. Gud giver på en måde, vi ikke gennemskuer, troens gave i dåben. Derfor beder vi for de små ved dåben og under deres opvækst.

Helligånden og væksten i det kristne liv

Også synet på Helligånden skiller ofte. Især i kredse, der er præget af pinsebevægelsen, vil man forstå kristenlivet som en stige med flere trin: Det er vigtigt at tage imod Jesus, men vi kan ikke blive stående der. Vi må op på næste trin, undertiden kaldet en åndsdaab, hvor vi modtager Helligånden til udrustning og tjeneste.

Nogle vil understrege, at den begivenhed ledsages af ydre tegn som tungetale.

Heroverfor står Ny Testamente, som aldrig kunne tale om Jesus og Helligånden som to forskellige trin. I Ny Testamente er Faderen, Sønnen og Helligånden nemlig den ene sande Gud. Har du Kristus, har du også Helligånden - og omvendt. Se Rom 8,9ff

Ny Testamente tegner ikke et billede for os, hvor det enkelte menneske først får en påskeoplevelse, hvor Jesus kommer ind i ens liv, hvorefter der følger en endnu højere pinseoplevelse, hvor Helligånden kommer ind i ens liv. Nej, Ny Testamente knytter i ApG 2,38 begge dele til dåben, og både Jesus og Helligånden bliver i os, så længe vi bliver i troen, jf Ef 1,13ff.

Noget andet er, at vi gentagne gange formanes til at lade os fylde af Helligånden, så han kommer til orde i vort liv, fx Ef 5,18ff. I Ny Testamente tales der meget om væksten som kristen, fx Fil 3,12ff., og at den kristne udfordres til at leve anderledes end før omvendelsen, fx Kol 3,1ff.; men vi vokser aldrig bort fra at være syndige mennesker, totalt afhængige af Guds tilgivelse.

Kirkevækst

Kirkevækst er et godt bibelsk anliggende i lige forlængelse af missionsbefalingen (Matt. 28,18-20), som vi deler med frikirkerne. Men betoningen kan være forskellig, og det er ikke ligegyldigt. Skal man bage et godt og velsmagende franskbrød, er det ikke nok at have de rigtige råvarer. Det er ligeså afgørende, at de rigtige råvarer blandes i det rigtige forhold, og at der ikke tilføjes dårlige råvarer, som ødelægger brødet. I nogle kirkevækstmiljøer, fx med udgangspunkt i nordamerikansk kirkeliv, kan man iagttage følgende:

- en overdreven tillid til strategi, arbejdsformer og prædikenstil - i praksis på bekostning af tilliden til Guds ords iboende kraft til at skabe tro, hvor og når Gud vil.
- en overdreven fokus på den lokale kirke som verdens håb - i praksis på bekostning af et fokus på Kristus som verdens håb.
- en overdreven optagethed af at imødekomme menneskers følte behov i dette liv - i praksis på bekostning af menneskets ikke erkendte åndelige behov med tanke på det evige liv.
- en for ensidig brug af Bibelen som manual til det gode liv - i praksis på bekostning af Bibelens tale til tro og evigt liv. Man kan sige, at helliggørelseslæren kommer i praksis til at fortrænge retfærdiggørelseslæren.
- Frelsestilegnelsen bliver ikke et mål i sig selv. Det bliver ikke den livsvirkelighed, som et Guds barn lever i og stadig vender tilbage til. Frelsestilegnelsen bliver snarere en punktuelt begivenhed, som et menneske passerer på et tidspunkt i sin livsrejse på vejen mod det egentlige, det gode liv for Gud og næsten. Man kan sige, at den nytestamentlige grundsandhed om at være "stærk ved nåden i Kristus Jesus" (2 Tim 2,1) i bedste fald kommer til at stå svagt.

Det korte af det lange er: Der er ikke noget galt i at tænke i strategier og gode metoder for vækst. Men det er ordet, vi hører, som former vores tro. Derfor er luthersk kristentro optaget af at være nådemiddeltro. Det vil sige, at den betoner, at det er i Ordets, dåbens og nadverens nådemidler, vi møder Gud. Og der rækker han os evangeliets gave. Derfor bliver de tre klassiske pejlemærker Skriften alene, nåden alene og Jesus alene så vigtige.

Tillæg 2

”Aktuelle udviklingstræk i den evangelikale bevægelse”

Dette tillæg behandler spørgsmålet om, hvad det vil sige at være evangelikal, og hvilke forandringer der sker i den evangelikale bevægelse i disse år.

Da den nyere evangelikale bevægelse i Nordamerika voksede sig stærk efter Anden Verdenskrig, skete det på baggrund af fundamentalismens reaktion mod den liberale teologi. I årene op til Første Verdenskrig havde ledende teologer formuleret en række ”fundamentals” for kristen tro: Bibelen som Guds ufejlbarlige Ord, Jesus som Gud og menneske, hans underes og opstandelses historicitet, skellet mellem troende og vantro, der ved Jesu legemlige genkomst vil blive synlig i Himmel og Helvede. Denne kamp for klassisk kristendom led midt i 1920’erne tilsyneladende nederlag, fordi fundamentalisterne blev latterliggjort i offentligheden og siden isoleret i forhold til de gamle reformatoriske kirkesamfund. Som modtræk søgte de klassisk reformatoriske teologer at samle alle de protestanter, der støttede fundamentalismens teologiske pointer. Opgaven for denne ny-evangelikale samling var at genvinde og genkristne Amerika ved at koordinere den teologiske kurs for menigheder og institutioner som bibelskoler, præsteseminarier, ungdomsorganisationer og radiostationer. Af hensyn til denne samling gjorde de ny-evangelikale to ting, som lige siden har fået betydelige og stadigt større følger: **1.** De valgte som en foreløbig strategi at se bort fra forskellene på reformatorisk og evangelikal arminiansk teologi, og **2.** de accepterede eller antog selv en modvilje mod formulerede bekendelser og nøjedes med at samles om Bibelen og bibelsynet.

Det følgende halve århundrede viste, hvor slagkraftig denne satsning var. Fra i hvert fald sidst i 1970’erne har den evangelikale bevægelse været den suverænt største religiøse gruppering i Nordamerika. Men det er samtidig blevet tydeligt, at strategien tog magten fra de ny-evangelikale ledere. Så længe det var de klassisk reformatoriske teologer, der

skrev de tykke bøger og sad på de betydeligste lærestole, kunne de i nogen grad fastholde det indtryk, at strategien kun var foreløbig og ikke var udtryk for deres inderste overbevisning. Men især med den nye generation af ny-evangelikale ledere fra 1970'erne og frem er skellet mellem det reformatoriske og det arminianske blevet stadig mindre. Samtidig er samlingen om Bibelen og afvisningen af formulerede bekendelser blevet mere principiel. Det gælder også afvisningen af et fast formuleret bibelsyn. Den begrænsede klarhed i de teologiske formuleringer er gået fra at være en foreløbig strategi til at være en indre overbevisning.

Op mod årtusindskiftet har vi set en betydelig udvidelse af samarbejdet til også at gælde katolske, ortodokse og åbenlyst bibelkritiske teologer og kirker. Fordi evangelikalismen ikke længere samles om klart formulerede "fundamentals", men om kristelig spiritualitet og social etik, forekommer tidligere tiders skel ikke længere relevante.

Denne udvikling hænger sammen med, at der inden for nyere evangelikalisme kan registreres to tendenser:

1. Kristendommens inderside identificeres med spiritualitet: stilhed, inderlighed, kvietisme (dyrkelse af hvilen), mystik. Dette aspekt mener nyere evangelikale at genfinde i lidt forskellige skikkelser i de fleste kristne kirkesamfund. Disse fælles erfaringer af spiritualitet bliver derfor grundlag for økumenisk samarbejde.

Hvilket teologisk sprog man anvender til tolkning af sine spirituelle erfaringer (ortodoks, katolsk, luthersk, pentekostal osv.), er underordnet. Hen over grænserne mellem kirkesamfund udveksles især lovsange, bønner og litteratur, hvori det teologiske indhold nedtones.

2. Kristendommens yderside er mere aktivistisk og social etisk. Troen identificeres som praktisk efterfølgelse af Jesus: at tro på Jesus er at leve som Jesus. Denne næstekærlighed genfinder de nyere evangelikale i mange kirkesamfund og evt. uden for kirkerne. Konklusionen lyder: Guds sande børn er dem, der lever efter bjergprædikenens etik. En del nyere evangelikale mener derfor, at et flertal af alle mennesker inden for alle religioner vil blive frelst, uanset om de nogensinde hører om Jesus.

Kendetegnet for sand kristendom bliver derfor helliggørelsen, mens reformatorerens påstand om retfærdiggørelse af tro alene bliver én blandt flere mulige tolkninger af kristendommen. Reelt er der tale om en bevægelse væk fra reformationens og hen mod katolsk frelseslære.

Kvietismen og aktivismen kan ofte stå skarpt over for hinanden, idet den ene tænkes at stjæle tiden og opmærksomheden fra den anden og omvendt. Men de trives også fint sammen hos mange af de nyere evangelikale.

Liberal eller rationalistisk kristendomsforståelse tenderer mod det aktivistiske, men vil trods alt kunne forlige sig bedre med den ikke-lærebevidste åndelighed end med reformationens klart formulerede retfærdiggørelseslære. Derfor ser vi i øjeblikket, hvordan de nyere evangelikale og teologiens klassiske venstrefløj bejler til hinanden

Hvor troens og vækkelsens liv tidligere var karakteriseret dels ved en nidkær fastholden af klare distinktioner i læren, dels af skellet mellem troende og vantro og dels af en dirrende angst for, hvad tabet af klarhed gør ved det åndelige liv, dér skal det såkaldt evangelikale nu åbenbart karakteriseres ved ubekymret åbenhed både i forhold til anderledes troende og i forhold til deres anderledes tro. Grundlaget for denne åbenhed er de fælles erfaringer, vi gør os som kristne, den fælles spiritualitet og etik.

Konklusion: Dette betyder kort sagt, at en række af de problemer, vi traditionelt har forbundet med den brede folkekirke og liberale teologiske strømninger, i disse år også opleves i evangelikale miljøer. Derfor skal vi være opmærksomme på, at vi også i evangelikale miljøer, både i Danmark og internationalt, kan møde bibelkritik, tendenser til lære om alles frelse og forskellige former for manglende fokus på de centrale frelsessandheder. Kun hvis vi gør os disse problemer klart, kan vi manøvrere i nutiden.

Vejledning; Luthersk Mission og kirkeligt samarbejde

Udgivet af Luthersk Mission, marts 2011